

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/137569,Zmarl-Zbigniew-Siemaszko-wybitny-polski-historyk-emigracyjny.html>
25.04.2024, 08:27

Zmarł Zbigniew Siemaszko - wybitny polski historyk emigracyjny

2 lutego 2021 roku w wieku 97 lat zmarł prof. Zbigniew Siemaszko - żołnierz Armii Andersa, historyk, pisarz i publicysta emigracyjny, Po zakończeniu II wojny światowej mieszkał w Londynie.

Zbigniew Siemaszko urodził się 28 października 1923 roku w Lachowszczyźnie, wsi w powiecie święciańskim województwa wileńskiego II Rzeczypospolitej, w zubożałej rodzinie ziemiańskiej. Uczęszczał do Gimnazjum Jezuitów w Wilnie. W 1940 został deportowany do Kazachstanu. Po zawarciu układu Sikorski-Majski wstąpił do Armii Polskiej w ZSRS gen. Władysława Andersa. Został przydzielony do 10 Dywizji Piechoty, wraz z wojskiem został ewakuowany do Persji. Przebywał w Iraku, Palestynie i Południowej Afryce, po czym drogą wokół Afryki dotarł do Wielkiej Brytanii w kwietniu 1943 roku. Tam został przeniesiony do ośrodka szkoleniowego „cichociemnych” łącznościowców w Szkocji, gdzie został podchorążym. Ostatecznie nie został wysłany do kraju i od lipca 1944 roku do zakończenia wojny pełnił funkcję radiotelegrafisty w Batalionie Łączności Sztabu Naczelnego Wodza, Kompanii Radiotelegraficznej pod Londynem. Po wojnie wstąpił do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia. W marcu 1947 roku zdał maturę w polskim gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Glasgow. Został zdemobilizowany w styczniu 1948 roku. Studiował elektronikę w Polish University College i na Uniwersytecie Londyńskim. Pracował w przemyśle brytyjskim, w

Zbigniew S. Siemaszko i prezes IPN Jarosław Szarek w Londynie w 2018 roku. Fot. IPN

przedsiębiorstwach zajmujących się elektroniką, m.in. w British Communication Corporation. Specjalizował się w dziedzinie niezawodności działania sprzętu elektronicznego w zastosowaniu wojskowym, na ten temat ogłosił kilka artykułów.

W „polskim” Londynie należał do grona aktywnych publicystów, polemistów. Związany był ze środowiskiem „Kontynentów”, potem z londyńskim „Przeglądem Powszechnym”, był bliskim współpracownikiem redaktora jezuickiego miesięcznika, ks. Jerzego Mirewicza. W emigracyjnej prasie zamieszczał sprawozdania ze spotkań, wieczorów dyskusyjnych i autorskich, jakie odbywały się w polskich ośrodkach w Londynie, zwłaszcza w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym.

Jego zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół historii wojskowości, II wojny światowej, łączność między emigracją wojenną a krajem, Armią Krajową, Narodowymi Siłami Zbrojnymi. Był laureatem nagrody Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie.

W 1959 roku nawiązał współpracę z Jerzym Giedroyciem i Instytutem Literackim. Publikował teksty w „Kulturze”, był jednym z najbardziej aktywnych autorów „Zeszytów Historycznych”.

Najważniejsze publikacje Zbigniewa Siemaszki to: *Narodowe Siły Zbrojne* (1982 – wiele wydań); *Wojsko od podszewki (sylwetki i sytuacje)* (1984); *Powstanie warszawskie - kontakty z ZSRR [Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich] i PKWN [Polskim Komitetem Wyzwolenia Narodowego]* (1987); *W sowieckim osaczeniu 1939-1943* (1991); *Świadkowie przeżyć sowieckich 1939-1946* (redakcja; 1999); *Zaplecze i młodość: (XV wiek - 17 wrzesień 1939 r.)* (2000); *Pod sowiecką władzą (1939-1942)* (2001); *Ci, którzy odeszli (1953-2002)* (2002); *Radiotelegrafia i radiowywiad (1939-1946)* (2003); *Działalność generała Tatara (1943-1949)* (wyd. 2 popr. i uzupełn., 2004); *Lata zanikającej nadziei (1942-1945)* (2006); *Sprawy i troski 1956-2005* (2006); *Korespondencja z Jerzym Giedroyciem (1959-2000)* (2008); *Józef Mackiewicz: listy, opracowania, wspomnienia* (2009); *Polacy i Polska w drugiej wojnie światowej* (wyd. 2 – 2010); *Łączność i polityka 1939-1946: zbiór opracowań* (wyd. 2 – 2011); *Generał Anders w latach 1892-1942* (2012).

15 maja 2018 roku, z okazji zbliżających się 95. urodzin Zbigniewa Siemaszki, Instytut Pamięci Narodowej w ramach Centralnego Projektu Badawczego BBH IPN „Polska emigracja niepodległościowa 1945-1990” wraz z Ambasadą RP w Londynie, zorganizował [spotkanie poświęcone nestorowi „polskiego” Londynu w siedzibie Ambasady RP](#). Podczas wieczoru wykład wygłosił Zbigniew S. Siemaszko pt. „Do Niepodległości przed 11 Listopada 1918 r.”, po którym prof. Marek Kornat z Instytutu Historii PAN w Warszawie wygłosił laudację na cześć czcigodnego solenizanta.

19 października 2018 roku w Londynie dr Jarosław Szarek, prezes IPN wraz z delegacją Instytutu, złożyli życzenia urodzinowe panu Zbigniewowi Siemaszce.

Zbigniew S. Siemaszko w 2018 roku. Fot. IPN

Zbigniew S. Siemaszko i prezes IPN Jarosław Szarek w Londynie w 2018 roku. Fot. IPN

Zbigniew S. Siemaszko i prezes IPN Jarosław Szarek w Londynie w 2018 roku. Fot. IPN

Zbigniew S. Siemaszko i prezes IPN Jarosław Szarek w Londynie w 2018 roku. Fot. IPN

Spotkanie delegacji IPN ze Zbigniewem Siemaszką w Londynie w 2018 roku. Fot. IPN

Wieczór poświęcony nestorowi „polskiego” Londynu Zbigniewowi S. Siemaszce. Od lewej: Zbigniew S. Siemaszko i dr Małgorzata Ptasińska (IPN) – Londyn, 15 maja 2018. Fot. IPN